

Jan Marinus Duijkerke

14 september 2021 werden op deze plaats struikelsteentjes gelegd voor twee vermoorde Joden, Rosa Walthausen-Hellendall, zij werd in 1943 vermoord in Sobibor en haar zoon Alfred Walthausen hij werd vermoord in 1943 in Auschwitz.

Vandaag gaan wij een struikelsteentje leggen voor de verzetsstrijder Jan Marinus Duijkerke die hier ook woonde.

Jan Marinus Duijkerke, roepnaam Johnny is geboren op 25 oktober 1902 te IJerseke (ZL) en vermoord in het hoofdkamp van het concentratiekamp Neuengamme op 4 maart 1943, hij was toen 40 jaar. Hij is getrouwd in 1928 met Maria Georgette Besbrugge (1903).

De stoomboot "Maria" met schipper Johnny Duijkerke heeft zijn thuishaven in het Bassin, de enige binnenhaven van Maastricht. Hij staat ingeschreven op het adres Bassin 17 dat is nu dit adres Bassin 160 A/166D

Met de stoomboot werd cement afkomstig van de E.N.C.I. vervoerd. Duijkerke is lid van de verzetsgroep Dresen/Hage. Duijkerke komt regelmatig in het schippers- en bevrachtercafé van Hendrik en Evelina Meulenstein-van Schijndel aan de Franschensingel 65. Tegenover het schipperscafé is een stempellokaal voor ongeorganiseerde werkloze mannen gevestigd, direct naast de wekelijkse vee- en groentemarkt. Aan de overzijde van de Zuid-Willemsvaart bevindt zich links het gemeentelijke slachthuis en rechts de KNP, het huidige Sappi.

Meulenstein, een oud schipper is naast caféhouder ook scheepsbevrachter.

Maastrichts eerste verzetsgroep Dresen/Hage heeft in het café van Meulenstein in het achterkamertje hun ontmoetingsplaats. Hier komen alleen maar bekenden dus vreemden vallen direct op. De door de verzetsgroep verzamelde militaire informatie wordt doorgegeven met de zenderontvanger van de sergeant-majoor Dresen. Het is niet duidelijk of de informatie, die wordt verzonden ook ergens landt. De zenderontvanger is verstopt in de stoomboot "Maria" van Johnny Duijkerke. De verzetsgroep Dresen/Hage is naarstig op zoek naar wapens om actief gewapend verzet te plegen tegen de Duitsers. Met het vrachtschip van Jan Duijkerke worden in dubbele en verborgen ruimten vluchtelingen en wapens vervoerd op de vrachttochten.

Na verraad door o.a. de "Schrik van Heer" de NSB en SS politieagent uit de gemeente Heer Jos Blokker, is het grootste gedeelte van de verzetsgroep eind november begin december 1941 gearresteerd.

In diezelfde tijd vaardigt de *Generalfeldmarschall* Wilhelm Keitel (1882-1946) Chef Oberkommando der Wehrmacht, het *Keitel-Erlasz* uit:

In dit decreet stond dat:

'[...] De straf voor activiteiten tegen het Duitse Rijk is de doodstraf was. Als de doodstraf niet wordt toegepast zal dat als zwakte kunnen worden opgevat. Afdoende intimidatie kan slechts

worden bereikt door de doodstraf toe te passen, of door maatregelen te treffen waardoor de buitenwereld onbekend is met het lot van de gevangene.

Zij die in staat van beschuldiging werden gesteld - en waarbij (nog) geen doodvonnis door een Militärgericht was uitgesproken - werden heimelijk (bij nacht en nevel) naar een concentratiekamp in Duitsland gevoerd. In Deutschland beslisten "Sondergerichte" over de straffen voor de zogenaamde NN-Häftlinge. Dit kon wederom of alsnog de doodstraf betekenen. Bij een tjdstraf werden de gevangenen naar een concentratiekamp gevoerd. Meestal naar Natzweiler of Groß Rosen. Over het lot van de gevangene werd geen informatie verstrekt. NN-gevangenen mochten niet corresponderen of op andere wijze in contact staan met de buitenwereld.'

Tegen de verzetslieden van de verzetsgroep Dresen/Hage "Oranje Koerier" worden tegen de drie hoofdverdachten Pierre Dresen, Dirk Hage en Bert Spierings de doodstraf geëist en uitgesproken. Samen met acht anderen waaronder Johnny Duijnkerke worden zij in Kamp Amersfoort geplaatst.

Johnny Duijnkerke verlaat in oktober 1942 Kamp Amersfoort en wordt gedeporteerd naar het Duitse concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg. Hij krijgt daar het kampnummer 11926.

Kamp Amersfoort

Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort; (PDA) is een concentratiekamp in de gemeente Leusden aan de zuidrand van Amersfoort. Het kamp is in gebruik vanaf 18 augustus 1941 tot 19 april 1945 als concentratiekamp en doorgangskamp. In kamp Amersfoort verblijven in de jaren 1941-1945 in totaal 37.000 geregistreerde gevangenen, voornamelijk politieke gevangenen, onderduikers en zwarthandelaren, waarvan er circa 20.000 zijn gedeporteerd naar Duitse concentratiekampen of Westerbork. Daarnaast verblijven er 13.000 ongeregistreerde gevangenen in het kamp voor korte tijd.

Vanaf mei 1945 tot 1951 is het kamp in gebruik als verblijfs- en bewaringskamp onder de naam Bewarings- en verblijfskamp, Kamp Laan 1914 voor N.S.B.'ers, SS'ers en collaborateurs.

Concentratiekamp Neuengamme

Het concentratiekamp Neuengamme ligt zuidoostelijk van Hamburg. Het is in gebruik genomen op 13 december 1938, aanvankelijk als dependance van het concentratiekamp Sachsenhausen. Vanaf juni 1940 is Neuengamme een zelfstandig concentratiekamp, met veel Buitenkampen verspreid door Noord-Duitsland. In Neuengamme hebben ongeveer 106.000 mensen van vele nationaliteiten gevangen gezeten, krijgsgevangenen, gijzelaars, verzetsmensen, Joden, Sinti en Roma, homoseksuelen en Jehova's getuigen, waarvan er meer dan 42.900 om het leven kwamen.

In de bewaard gebleven dodenboeken van Neuengamme (de registratie van overleden gevangenen) staan verschillende ziekten waaraan gevangenen zijn gestorven: enteritis, tuberculose, dysenterie, hartfalen, enz. Dat is verhullend. De ware doodsoorzaak zijn

vrijwel altijd de abominabel slechte levensomstandigheden in het kamp geweest. De Duitse gegevens zijn volledig onbetrouwbaar. Vaak werd er in de registratie maar wat opgeschreven.

Jan Marinus Duijkerke is als verzetsman en oorlogsslachtoffer op de Erelijst in de Tweede Kamer der Staten Generaal geplaatst.

J. M. Duijkerke [Jan]

Geboren 25-10-1902, schipper, gehuwd, behoorde tot de RAF-groep [o.m. verzamelen van wapens en munitie, hulp aan krijgsgevangenen en verspreiden illegale lectuur], overleden 4-3-1943 in concentratiekamp Neuengamme.